

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Fvrans modica ab eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

1. Certum est eum, qui minutatim, repetitis vicibus, aliqua furatur, animo perveniendi ad summam notabilem, peccare mortaliter, etiam primâ vice, Ita Doctores *mox* citat. & *passim*. Ratio est, quia jam intentio refertur ad faciendum grave damnum proximo. Obligatio autem restitutionis, donec cum affectu ad notabile damnum perveniatur, erit sub levi culpa, sicut leve est damnum rei ipsa illatum. Hinc emptores mobilium, Hinc venditores vini, vel panis, Hinc Caupones, Hinc quicunque per modica fraudant rerum mensuras, non possunt à mortali excusari, si parva furentur, animo continendi.

2. Certum est secundò, qui pari modo exigua ab aliquo surripit: quamvis animo non perveniendi ad summam gravem, si, tamen, repetendo furtula, ad quantitatem notabilem de facto, advertens, perveniat, peccare mortaliter, cum æquali obligatione restituendi. Ita idem. Ratio est, quia de facto tunc grave damnum infert proximo. Dixi (advertens) nam si non advertat ad præcedentia, quia scilicet præcedentium inculpabiliter non meminit, vel eadem non considerat, non imputatur ipsi ad peccatum mortale ultima prædicta exigua acceptio. Ratio est, quia ratione inadvertentiæ non unitur mortaliter hæc cum præcedentibus, cum damnum notabile proximi tunc non sit huius voluntarium, atque adeò nec mortale. Quid autem id sit (quando advertet) restituendum, & per se patet, & dicitur *mox* n. 7. & 8.

3. Certum est tertio, ejusmodi minutula furta, ut mortalem constituent culpam, debere fieri tempore continuo, & non magnis interpositis intervallis. Ita idem. Ratio est, quia, si magnum intercedit tempus inter unum, & aliud furtulum, ea omnia furtula nequeunt conflare unum notabile damnum proximo; unde nec proximus graviter invitatur in his fuisse censetur. Quod autem temporis spatium reputetur hac in re magnum, cum sint hominum ingenia diversa, variè à variis assignantur. Si inter furtulum unum, & aliud intercedant quatuor anni, intervallum magnum reputatur à Rebello. p. 1. l. 3. q. 15. *sect. 4. n. 37. versic. Distum est*. Si unus annus, à Sanchez l. 7. in Dec. 2. l. 1. n. 10. Si sex menses, ab aliis; Si unus mensis, ab aliis cum Fill. l. 2. *tract. 3. l. 10. n. 10*. Si quindecim dies, ab aliis apud eundem *ibid.* sed melior est regula prudentiæ, quam *mox* innuam *num. 6.*

4. Certum est quarto, Majorem quantitatem rei ablata requiri, ut acceptiuncula sic repetita sint mortales, quam si sint simul; sic idem. Ratio est, quia quando simul, merito Dominus est magis invitatus, majusque detrimentum sentit, quam quando per partes.

5. Inquires, quanto major quantitas requiritur ad mortale? Respondeo, dimidio majorem docere possent nonnulli, sed profectò tum in hoc casu, tum in præcedenti de temporis interposito intervallo, melius id à prudenti decernatur, spectato nimirum damno proximi, cuiusque involuntario, &c.

6. Remanet ergo sola Quæstio: An qui repetitis vicibus modica sumpsit, peccet mortaliter in ea ultima acceptatione, quam advertit complere notabilem rei ablata quantitatem, an solum in retentione.

7. Præmitto, hujus resolutionem vix utilem esse pro praxi: omnes enim fatemur tunc peccari mortaliter cum obligatione restitutionis, saltem ratione retentionis; quia tunc retinetur fur quantitatem rei alienæ constatam ex hac & ex præcedentibus, quæ quantitas jam nunc esse incipit notabilis, idque etiam postquam latrunculus ea furtula præcedentia ritè fortasse cum cæteris peccatis fuit confessus, quia adhuc quantitatem notabilem alienæ rei apud se retinet.

8. Dissensio igitur Authorum solum in eo vertitur, An ea ultima acceptiuncula faciat ita mortaliter unum cum acceptiunculis præcedentibus, ut non solum di-

ta retentio, sed etiam ipsa acceptio sit peccatum mortale.

Respondeo: probabilius mihi videri, etiam acceptum esse mortalem. Ita Sor. l. 5. de *Iust. q. 3. art. 1. d. 688.* Vass. Rebello. Val. Arag. apud Bart. à S. Paulo. *Theol. Rel. q. 189.* aliique contra Nau. in *man. c. 17. num. Vega l. 14. in Trid. c. 11. fine.* Ratio est, tum quia illa acceptio, licet, si sola fuisset, exiguum attulisset incrementum, at ut unita cum præcedentibus affert modicum: tum quia, si tunc per omnes, est mortale ipsum retinere, ergo & ipsum accipere, ut retineatur hæc duo mortaliter idem sunt: tum denique, quia talis retentio est mortalis, quia unitur cum præcedentibus, ergo quia acceptio pari prorsus modo unitur cum præcedentibus, erit mortalis.

9. Dices cum Sæcularibus prioris sententiæ: ex multis venialibus conflatur unum mortale, & esset contra communem sententiam. Respondeo: in casu nostro illa ultima acceptio, ut nunc sit, non cum relatione, ut supponimus, ad cætera præcedentia semper est mortalis: quare nihil nobis obstat sententiæ communi. Vide quæ dixi *lib. 1. in Decal. cap. 1. num. 13.* Acceptiuncula autem illæ præcedentes sepe in se sunt, & remanent veniales, solum extrinsecus sunt materia, & subiectum mortalis, sicuti neminem natus, v.g. semper est ternarius, sed est subiectum materialiter se habens ad quaternarium, ad denarium, centenarium, &c.

10. Denique nota probabilissimum esse per prædictas surripientem non obligari sub mortali ad restitutionem totius quantitatis surreptæ, sed illius decimæ, quod complevit quantitatem notabilem; Quæ enim remanet, cum sit exiguum, non remanet obnoxium restitutioni sub mortali, sed solum sub veniali. Rebello. de *Iust. p. 1. l. 3. q. 15. sect. 4.* Petr. Nau. l. 3. de *restit. p. 1. d. 8. q. 67.* de Lug. p. 1. de *Iust. d. 16. sect. 3. n. 41.* Idem de *cim. c. 1.* Mol. *rom. 3. d. 688. n. 3.* de quocunque, qui furtus est simul materiam gravem, v.g. centum, natus, teripeat materiam parvam, duos, v.g. vel tres Julios, reliquum reddat, non peccat, nisi leviter, sicut leve est quod retinet.

An ex multis acceptiunculis venialibus oriatur, quando obligatio restituendi sub mortali, si Deo placebit, dicemus in *sestus*, *tr. 3. c. 2. §. 5. n. 6. & 7.*

1. Venditor vini à singulis ementibus parvam furatur, ita ut singulis ementibus parvam fecerit incrementum, ipse vero notabilem quantitatem rei ab ipso habeat, mortaliter, cum obligatione restitutionis peccavit is, similiter? Respondeo affirmativè; Ratio, præter alias, est, quia licet detrimentum leve peculiaribus ementibus fecerit, fecit tamen grave Communitati, & Republicæ. Explico, singuli hi Domini, à quibus leve quid surripitur, graviter, & rationabiliter invadunt, propter periculum, quod imminet, ne multi diripi velint hoc modo furandi levia à singulis. Id quod grave esse malum Republicæ per se patet. Quæ autem quantitas in hoc modo furandi, & quanto major debet esse, ut gravis censetur, clarè colligitur ex dictis *lib. 4. num. 4.*

2. Quid, si ejusmodi detrimentum fecerit persona vagis? Respondeo, eandem personas vagas, damnificatas ab uno, eodemque, vni moraliter censentur, & facere Communitatem damnificatam; Ni enim ita, vel simili modo dixeris, aditum pauperis descendendi, sine sculpulo peccati mortalis, modica surripiendo de bonis pauperum, quod certe nimis est dissonum rationi, & nimis quicunque Communitati perniciosum, Restitutio autem in hoc casu illis peculiaribus personis, est facienda, si sciant, &c. non vero pauperibus, vel Arario publica Civitatis: quia hi damnificati sunt in propriis bonis, non vero publicum ararium.